

HAMİD
MAHMOOD

RAPOR

AFGANİSTAN'DA KIZ OKULLARI

Kız Çocukların Eğitiminin Askıya Alınmasında İhtilaftan Sakınma, Entelektüel Sömürgecilik ve Neo-Kolonyalizmin Rolü

*Asya su ve çamurdan bir bedendir,
Afgan milleti ise onun kalbidir.
Eğer kalp ifsat olursa
Tüm Asya ifsat olur.
Düşüşü Asya'nın düşüşüdür,
Yükselişi Asya'nın yükselişi.
Beden ancak kalp özgürse özgürdür.
Kalp nefretle ölür ama inançla yaşar.*

Muhammad İkbâl (1938)

Bir grup İngiliz vatandaşı ulema 27 Temmuz Perşembe günü Afganistan İslam Emirliği'ne gitti. Bu ziyaret milletvekili Tobias Ellwood¹, İngiltere Maslahatgüzarı Robert Chatterton Dixon², onun selefi Hugo Dixon³'un ziyaretlerinin ve General Sir Nick Carter'ın Taliban'la 'angajmanı sürdürme' çağrılarının ardından gerçekleşti.⁴ Savunma Bakanı Ben Wallace ve eski İngiliz ordusu subayı Simon Conway de Sir Carter'ın 'Taliban'ın değiştiği' yönündeki sözlerini yineledi.⁵ Heyetimize, misyonumuzun insani yardım kısmı için Human Aid & Advocacy ve bilgi toplama ve ara buluculuk kısmı için Prosper Afghanistan tarafından yardım sağlandı.

Burada okuyuculara, tartışmalı bir konu olan kız çocuklarının eğitimi konusunda Afganistan İslam Emirliği (AİE) hükümeti yetkililerine yönelttiğimiz sorular, onların düşünceleri ve yanıtları hakkında gerçeklere dayalı ve açıklayıcı bir anlatım sunmayı amaçlıyorum. Hedeflediğimiz okuyucu kitlesi ise sahadaki gerçekliği daha iyi anlamak isteyen tarafsız okuyuculardır. Konuşmalarımızın bir kısmı mütercim yoluyla, bir kısmı da Arapça olarak gerçekleşti. Kız çocuklarının eğitimi konusunda eski Yüksek Öğrenim Bakanı Mevlevi Abdülbaki Hakkani ile derinlemesine konuştuk. Bu konudaki ilk görüşmemiz Dışişleri Bakanı Mevlevi Emir Han Muttaki ve Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Abdulkahhar Belhi ile oldu.

Afganistan'a vardığımız gün ilk olarak geleneksel Afgan misafirperverliği ile karşılandık. Kısa süreli bir dinlenmenin ardından ilk görüşmemiz Dışişleri Bakanı Mevlevi Emir Han Muttaki ve aynı zamanda Peştucadan İngilizceye mütercimliğimizi yapan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Abdulkahhar Belhi ile oldu. Nar ağaçlarıyla dolu yemyeşil bir bahçenin ortasında yetkililer tarafından sıcak bir şekilde karşılanan heyetimiz, ülkelerinin geleceği için iyimserlik dolu sıcak gülümsemelerle çevriliydi.

Biraz bekledikten sonra Mevlevi Muttaki geldi, heybetli bir şahsiyeti, ilkeli olmasına karşın çok alçak gönüllü bir adamdı ve insanı kucaklayan sıcak, mütevazı bir havası vardı. Onun çevresinde bir masaya oturduk, konuşmalarımız Arapça, İngilizce, Urduca ve Peştuca arasında gidip geliyordu. Toplantı, birkaç Arapça ve İngilizce kelime dışında Urduca tanışma ile başladı. Mevlevi Muttaki'yi yumuşak sözlü bir adam olarak gördüm. İlk sohbetimizin ardından Taliban döneminde kız çocuklarının eğitimine ilişkin kaçınılmaz soru ortaya çıktı. Burada Muttaki'nin yanıtının özetini ve benim bu yanıtı dair zihnimden geçenleri sunacağım.

Mevlevi Emir Han Muttaki şunları söyledi ve Belhi bunları hevesli ve kendinden emin bir şekilde tercüme etti:

"Ülkede kız ve erkek toplam 10 milyon öğrenci var. Kızların tamamı cemiyet şaşum'a (altıncı yıla kadar-ilkokul) kadar okuyabiliyor. Altıncı yıldan sonra -şu anda- kızların eğitim kariyerlerini aşağıdaki yollarla sürdürme seçenekleri bulunuyor:

1 - Tıp alanında üniversiteye kadar devam edebilirler.

2 - Öğretmen olmak için eğitim alanında öğrenimlerini sürdürebilirler.

3 - Mesleki çalışmalarda (beceri temelli eğitim) ilerleyebilirler.

4 - Dar'ul Ulum'da⁶ eğitimlerine devam edebilirler."

Afganistan'daki Dar'ul Ulum'lar "dünyevi" ve "şeriat" temelli ilimleri birleştirmektedir.

"Şunu açıklığa kavuşturmama izin verin" diyen Muttaki şöyle devam etti:

"Kız çocuklarının eğitiminin haram olduğunu düşünmüyoruz ve böyle bir şeyi hiçbir zaman savunmadık. Ancak kız çocuklarının altıncı sınıftan itibaren tamamen dünyevi çalışmalarla eğitilmesi konusunda henüz kesin bir karara varmadık. Ülkemiz ekonomik yaptırımlar altında ve dış fonların üçte ikisinin kesilmesinin ardından hayal bile edilemeyecek bir yoksulluk içerisinde. Bu durum öğretmenlerimizin büyük fedakarlıklarda bulunmasına neden oluyor, gördüğünüz gibi önceki maaşlarının yarısıyla ders vermeye devam ediyorlar. Bu sebeple görebileceğiniz üzere şu anda bu konu öncelikler listemizde yer almıyor."

Muttaki ve Belhi, kız çocuklarının dünyevi eğitimini öncelikli olmayanlar listesine aldıktan sonra, ihtilaftan kaçınma ve entelektüel sömürgeciliğe meydan okuma mefhumlarından söz ettiler.

Muttaki sözlerine şöyle devam etti:

"Bunu anlamak için hükümet yetkilileri arasındaki iç uzlaşma eksikliğine ve bunun savaş sonrası Afganistan'da politika yapımında neden bu kadar önemli bir bileşen olduğuna bakmak gerekir."

Burada sadece Muttaki ve Belhi değil, eski Yüksek Öğrenim Bakanı Mevlevi Abdalbaki de aynı endişeyi daha ayrıntılı bir şekilde dile getirdi. Yeni kurulan hükümet, onlarca yıl süren savaşın etkilerini hala taşıdığından, ülkenin birliğini ve güvenliğini korumada büyük bir engel teşkil edeceğinden, ihtilaftan kaçınmaya çalışmaktadır.

Muttaki daha sonra konuşmayı, kızların eğitimini askıya alma konusunun daha önemli bir unsuruna yönlendirerek şunları söyledi:

"Amerika ve müttefiklerine karşı tüm gücümüzle savaştık ve kendi içimizde ihtilaf yaşamadık. Kız çocuklarının Batılı seküler eğitimi konusunun ihtilaf getirmesini istemiyoruz, inşallah yakında kendi yöntemimizle devam edeceğiz ve tüm kız çocukları için eğitim sağlayacağız. Ancak Batı ideolojisi ve değerlerinin aşılandığı bir eğitim değil, şeriatın ilke ve değerlerine uygun bir eğitim."

Muttaki'ye göre, "sömürgeci güçleri fiziksel cihatta yendiğimize göre, entelektüel sömürgeciliğe karşı entelektüel cihadımızda da yenilmemiz mümkün değildir." Ancak bir gecede eğitimlerinden geri adım atmak zorunda kalan kız çocukları ve aileleriyle empati kurmamak elde değil. Bu empati, kendi koşullarına göre bir çözüm için çalışıklarına inanan yetkililer açısından da geçerli. Dünyanın dört bir yanındaki Müslümanlar, AİE yetkilileri de dahil olmak üzere Afganlar gibi, Afganistan'daki kız çocuklarının eğitime geri dönmesi için dua ediyor, bunu umuyor ve destekliyor.

Entelektüel sömürgecilik ve yeni sömürgecilik kavramları üzerine yapılan tartışmanın ardından, geleneksel sömürge sisteminin ve dünyanın bölgesel olarak bölünmesinin "sona ermesinin" ardından Birleşmiş Milletler'in sömürgeciliğin kökünü kazımak için adımlar attığını, ancak eski sömürgeci güçlerin eski sömürgeleri üzerindeki etkilerini korumak için karşı

önlemler aldıklarını belirtmek yerinde olacaktır. Sharanova, Trubnikova ve diğerlerine göre, Büyük Britanya tarafından İngiliz Milletler Topluluğu'nun ve Fransa tarafından Frankofon Federasyonu'nun kurulmasının nedeni budur.

Amerika Birleşik Devletleri sömürgeci güçler kulübüne nispeten geç katılmıştır. Bu, Soğuk Savaş döneminde gerçekleşmiş ve Amerikan emperyalizmi olarak tanınmıştır. Başlangıçta sömürgeci stratejilerini ülkelerin ekonomik olarak boyunduruk altına alınmasına dayandıran ABD, yeni-sömürgecilik çağında bunu dramatik bir şekilde değiştirerek üçüncü dünya ülkelerinin kültürleri üzerinde Amerikan hegemonyası kurmaya başlamış ve kültürel emperyalizm olarak adlandırılan süreci oluşturmuştur.⁷

Aşağıda bu "sömürgeciliğin yeni versiyonuna" ilişkin analizler yer almaktadır:

"Entelektüel sömürgecilik olgusunu siyaset ve felsefe açısından analiz eden Yan.Yu. Moiseenko (2017), 'İmparatorluk' adlı akademik çalışmalarında, bağımlı topraklarda ana devlet iktidar kurumlarının kurulmasını zorunlu kılan geleneksel 'emperyalist' sömürgeciliğin yerini sömürgeciliğin yeni bir versiyonu olan 'imparatorluk' sömürgeciliğine bıraktığını ileri süren teorisyenler M. Hardt ve A. Negri'ye (2000) atıfta bulunmaktadır.

Bu yeni imparatorluğun 'bir merkezden ya da herhangi bir bölgesel referanstan yoksun' olduğunu savunmaktadırlar (Hardt, Negri, 2000). Entelektüel sömürgecilik kavramı, nüfusun kültürel ve entelektüel olarak köleleştirilmesi anlamına gelmektedir. Entelektüel sömürgeciliğin 'polisleri' sadece üçüncü dünya ülkelerine yönelik değildir, aynı zamanda gelişmiş ülkelerin kültürlerini de manipüle edebilmektedir."⁸

İlginçtir ki, yakın zamanda Kraliyet Otomobil Kulübü'nde yapılan bir konuşmada General Sir Nick Carter, ABD'nin "küresel polis" rolünden bahsetmiştir.⁹ Entelektüel sömürgecilik kavramını ve geleneksel sömürgeciliğin ardından buna direnme ihtiyacı hususunu daha da desteklemek için James Connolly'nin şu sözleri aktarılabilir:

"Yarın İngiliz ordusunu kovup Dublin Kalesi'ne yeşil bayrak çekseniz bile, sosyalist cumhuriyeti örgütlemeye başlamadığınız sürece çabalarınız boşa gidecektir. İngiltere sizi yönetmeye devam edecektir. Kapitalistleri, toprak ağaları, finansörleri, bu ülkeye ektiği ve annelerimizin gözyaşları ve şehitlerimizin kanyıyla suladığı tüm ticari ve bireyci kurumlar aracılığıyla yönetecektir."

Emirlik için de bayraklarının göndere çekilmesi yeterli değildir, bunun yerine İkbâl'in sözlerine benzer şekilde şeriatın, kültürel Afgan değerlerinin ve entelektüel açıdan özgür bir yönetim modeli ve eğitim sisteminin bütüncül bir şekilde uygulanması gerekmektedir:

"خرد کو عالمی سے آزاد کر"

"Zihnini kölelik zincirlerinden azat et."

Hala savaşın travmasını atlarmaya çalışan Afganlar için, çocuklarına "gündüzleri şeker, geceleri kurşun" veren¹⁰ orduların şimdi ahlakın entelektüel bayrağını göndere çekmesi düşünülemez.

Ancak toplantının bu aşamasında ikinci vakti sona eriyordu ve toplantımız sona ermeden önce Mevlevî Emir Han Muttaki, Peştucadan Urduçaya geçerek son sözlerinde dünyaya Afganistan gerçeğini anlatmamızı, Afganistan'da iyi bir şey gördüysek bunu olduğu gibi göstermemizi, kötü bir şeye tanık olduysak da bunu olduğu gibi aktarmakta serbest olduğumuzu söyledi. Ayrıca Afganistan'ın Afgan olmayanlar ve özellikle de Batılılar tarafından şeytanlaştırılmasının Afganlara karşı nefret ve ayrımcılık yarattığını vurguladı:

"Bir bardak gördüğünüzde, eğer beyazsa, o zaman sadece beyaz olduğunu söyleyin. Sizden tek beklentimiz bu."

Ardından güldü ve şöyle söyledi:

"Taliban insan yemiyor!"

Burada, şeytanlaştırmanın etkileri ve Afrikalıların sistematik olarak şeytanlaştırılması sürecinin bir şekilde tekrar ettiği net bir şekilde hissedilebiliyordu. Toplantının ardından Milton Allimadi'nin "Nefret Üretmek: Afrika Batı Medyasında Nasıl Şeytanlaştırıldı?" adlı kitabı aklıma gelen ilginç bir detay oldu. Dört bölüme ayrılan kitabın her bir bölümü Afrika'nın şeytanlaştırılmasının kilit bir yönünü inceliyor.

Kitabın dört bölümünde "Afrika" yerine 'Afganistan'ı koyarsak tarihin tekerrür ettiğine tanık olacağımız ilginç bir acı gerçek ortaya çıkıyor:

1- İlkel Afrika [Afganistan] imajının nasıl yaratıldığı ve evrensel olarak nasıl yayıldığı

2- Avrupalı emperyalistlere karşı kazanılan büyük Afrika [Afgan] askeri zaferlerinin nasıl önemsizleştirildiği

3- Batı medyasının ırkçı muhabirleri ve editörleri tarafından Afrika'nın [Afganistan] nasıl ele alındığı

4- Afrika'nın [Afganistan] bu kitlesel tüketim yayınlarında nasıl geri plana itildiği¹¹

Toplantının ardından hep birlikte ikindi namazını cemaatle kıldık ve ayrıldık.

1 Ağustos Salı günü heyetimiz Kabil yakınlarında bulunan, tepelerle dolu Pağman kasabasına vardı. Burada ilk olarak yaşlı bir Peştun kadının cenaze törenine katıldık. Yerli halkın çoktan toplanıp merhumu defnetmiş olduğu kayalık ve kumlu bir tepeye tırmandık. Defin işleminin ardından, son veda olarak mezarın başında ve ayaklarının dibinde Kur'an ayetleri okudular. Duaların ardından Şeyh Heysem el Haddad'dan tefekkürlerini dile getirmesi istendi, Şeyh tutkulu bir şekilde Arapça konuşurken merhumun bir akrabası da cenazeye gelenler için konuşmayı Peştucaya tercüme etti.

Daha sonra yerel bir kız ilkokulunu ziyaret ettik, burada dışarıda güneşin altında bile iki sınıf vardı.¹² Okulda genç Afgan kızlarla konuştuk, birçok sorunun yanı sıra onlara "en sevdiğiniz oyun nedir? Hangi oyunları oynamaktan hoşlanırsınız?" diye sorduğumda, birçoğu hırsız polis tarzı bir kovalamaca oyununun Afgan versiyonundan bahsetti. Ayrıca okulda en sevdikleri sporun ne olduğunu sordum. Hep bir ağızdan "voleybol" diye cevap verdiler.

Pağman tepelerinde yediğimiz geleneksel yemeğin ardından Kabil'e döndük ve heyetimizin üç üyesi, eski Yüksek Öğrenim Bakanı Mevlevi Abdalbaki Hakkani Beşir Muhammed ile görüşmeye gitti.

Kitaplarla dolu ve tüm duvarları kitap raflarıyla bezeli oturma odasına girdik. Mevlevi Abdalbaki'nin bir akademisyen, bir eğitimci, bir vizyoner ve entelektüel bir kimse olduğunu memnuniyetle gördüm. Bizi evinde ağırladı ve ilk söylediği söz "*gelişinizden memnunuz, Afganistan İslam Emirliği'ne hoş geldiniz*" oldu ve ekledi: "*Vufud¹³ Mekke'nin fethinden sonra geldi, bu nedenle aynı şekilde size de hoş geldiniz diyoruz.*"

Daha sonra genel olarak eğitim konusunu tartıştık ve cemaatle kılınan namazın ardından kız çocuklarının eğitimi konusuna geçtik. Bu konuda Mevlevi Abdalbaki'nin görüşlerini özetleyeceğim. Bu görüşleri hem Muttaki hem de Belhi'nin görüşlerini destekler nitelikte olarak değerlendiriyorum:

"Bizim için ilk zorluk iç uzlaşya varamamaktı, ancak bu hükümet yetkilileri arasında küçük bir azınlık için geçerliydi, muhafazakâr ulema¹⁴ "geçici askıya alma" çağrısında bulundu, yasaklama değil. Yeni oluşan tüm devletlerin kendine has zorlukları olmuştur. İkinci mesele şu ki, verdiğimiz bu savaş kırk yıl sürdü [Sovyetlere ve ABD'ye karşı], bu ulema köylerde yaşıyordu, şehirlerde değil. Bazı muhafazakâr ulema iç ve dış ilişkiler hususunda çok deneyimli olmayabilir. Zira tüm hayatlarını şehirlerin dışında, Afgan kültürünün üstün tutulduğu yoksul kırsal köylerde cihat ederek geçirdiler. Yürekten konuşuyorum ki, şu anda bekleyiş içindeyiz, hala kırk yıllık savaşın sebep olduğu travmaları ve diğer etkileri aşmaya çalışıyoruz ve şimdi de akılların savaşıyla karşı karşıyayız. [Yine entelektüel sömürgeciliğe bir gönderme]."

Daha sonra bize kız çocuklarının eğitiminin geçici olarak askıya alınmasıyla ilgili rakamlar vermeye başladı:

"Liderlerin ve ulemanın çok büyük bir kısmı kız çocuklarının eğitim almasını arzuluyor ancak Batı ideolojisine göre değil, yalnızca şeriata uygun olarak. Az sayıda ulema ise kendi topraklarımızın dini ve kültürel hassasiyetleri doğrultusunda yerli bir eğitim sistemi sağlanana kadar eğitimin geçici olarak askıya alınması çağrısında bulundu. Bu da diğer şeylerin yanı sıra haremlik-selamlık ayrımını, ayrıca Batılı gelenek ve değerlerin dışarıda tutulmasını içeriyor. Çünkü onlarca yıldır işgalcilere karşı savaştık ve şimdi onların değer ve fikirlerinin sağlayıcısı olamayız. [Yani onların entelektüel sömürgeciliği tarafından köleleştirilmek istemiyoruz]."

Sözlerini şöyle sürdürdü:

"Kız çocuklarının eğitimine bakışımız olumlu. Öyle ki Müminlerin Emiri tarafından bana verilen ilk görevlerden biri kız çocukları için bin kadın öğretmen daha atamak olmuştur. Ancak bir zorlukla karşı karşıyaydık. Kırk devlet üniversitemiz, yüz elli özel üniversitemiz vardı ve bir buçuk yıldır kadınlı erkekli çalışıyorlardı. Edebiyat Üniversitesi'nde altı bin, Kabil Üniversitesi'nde ise sekiz bin kız öğrenci eğitim görüyordu. Erkek ve kız öğrenciler ayrılmıştı

ve gün boyunca farklı saatlerde derslere katılıyorlardı. Akla şu soru gelebilir: Nasıl oluyor da bu, Afganistan'daki kültürel ve dini normlarla karşıtlık arz ediyor?"

Mevlevi Abdalbaki daha sonra Afganistan'da kız çocuklarının eğitiminin askıya alınmasında gerçekte Amerikalıların ve Batı'nın önemli bir rol oynadığını ileri sürdü.

Sözlerine şöyle devam etti:

"Bir komplo vardı ve bu komplo dış yardımlarla kurulan ve finanse edilen özel üniversitelerden kaynaklıydı. Şeriata karşı konuşmaya başladılar, kadın erkek karışık, alkol tüketilen ve dans edilen etkinlikler düzenlediler. Bunların hepsi yabancı STK'lar tarafından finanse ve organize ediliyordu. Dolayısıyla ulema bunu gördü ve ne yapılması gerektiğini düşündü, Amerikan ve NATO güçlerini, ideolojik savaş alanında kendilerine musallat olsunlar diye mi ülkeden kovmuşlardı?"

Burada Abdalbaki'nin endişeleri konuştuğumuz diğer bakanların endişelerini tekrarlıyordu.

Abdalbaki daha sonra şöyle devam etti:

"Muhafazakâr ulema bunu gördü, konuyu Müminlerin Emiri'ne götürdü ve bu üniversitelerin Batı tarafından finanse edildiğini, dolayısıyla savaş sonrasında şimdi de gençlerimizin zihin yapısını bozduklarını vurguladı. Hükümet, münker olarak gördüklerini engellemek için şer'i kuralları daha sıkı uygulamaya başladı. Ancak bunun ardından Batı, sadece Batılı bir dünya görüşü ve müfredata sahip olan, AİE'nin uyguladığı şekilde kadın-erkek ayrı eğitim vermeyen üniversiteleri finanse etmeye devam edecekleri gerekçesiyle üniversitelere fon sağlamayı durdurdu. Bu nedenle az sayıdaki ulema, üniversitelerin kapatılması için bastırdı."

Mevlevi Abdalbaki daha sonra bize şu güvenceyi verdi:

"Bununla beraber, bizler tüm kurumları yeniden kurmak istiyoruz ancak şeriatın dünya görüşüne dayalı olarak. Hedefimize doğru bu yavaş ilerleme aynı zamanda dünya görüşümüz üzerindeki kontrolümüzü garantiye almak içindir ve Batı baskısına [entelektüel sömürgeciliğe] boyun eğmek olarak görülemez. Nihai hedefe ulaşacağız ancak kendi

takvimimiz dahilinde ve Batı etkisiyle inşa edilmemiş ya da lekelenmemiş olan kendi şartlarımızla."

Mevlevi Abdalbaki sözlerine şöyle devam etti:

"Buna ek olarak uluslararası toplumun da suçlanması gerekir. Kendi şartlarımıza göre yaşamayı, yönetmeyi ve gelecek neslimizi buna göre eğitmeyi seçmemiz, İslam Emirliği'ne karşı uygulanan ekonomik yaptırımlar da dahil olmak üzere dünya toplumundan tamamen izole edilmemizle sonuçlandı. Kırk yıl süren haksız savaşların ardından, biz Afganların hiçbir zaman başka halkların topraklarını işgal etmediğimizi, yalnızca kendi topraklarımızı yabancı işgalcilere karşı sürekli savunmak zorunda kaldığımızı unutmamak gerekir."

Mevlevi Abdalbaki kız çocuklarının eğitiminin sürekli olarak Batı'nın gündeminde olduğundan da bahsetti:

"BM yetkilisi Deborah Lyons geldiğinde Yüksek Öğrenim Bakanıydım. Ona her şehirde hem erkekler hem de kızlar için bir üniversite kuracağımızı, ancak Afganların tarihi kültürünü ve İslami değerlerini anlamanın önemli olduğunu söyledim. Bunu onayladı ve takdir etti. Ancak ne yazık ki çoğu ülkenin bu üniversiteleri finanse etmek için BM'yi desteklemediğini ve kendilerine arka çıkmadığını belirtti."

Bunun yanı sıra Abdalbaki, bir dönem Türkiye'de bulunduğunu, Afganların kendi dini ve kültürel normları çerçevesinde kızlar için enstitü ve üniversitelerin yeniden inşası adına yardım talep ettiğini ancak hiçbir destek alamadıklarını vurguladı. Abdalbaki'ye göre, görüştüğü bir Türk yetkili *"dünya sizi desteklemek istemiyor"* dedi, *"Batı bunu istemiyor."* Abdalbaki *"neden?"* diye sorduğunda görüştüğü Türk Bakan *"bir İslam devletinin ilerlemesini ve gelişmesini istemiyorlar, Amerikalılar ve Birleşmiş Milletler koalisyonu savaşta yenildi ve bu onların yenilmişliği kabul etmeyen tavrından ileri geliyor."* şeklinde cevap verdi.

Bu konuşmaların her ikisi de birkaç gün önce Pağman'da görüştüğümüz, Eğitim Bakanlığı'nın Pağman bölgesi müdürlüğünde görevli olan bir yetkili tarafından da doğrulandı. Kendisi isminin verilmesini ve filme alınmayı istemedi.

Mevlevi Abdulkaki uluslararası toplumun, eğitimin askıya alınması konusundaki sorumluluğundan kaçamayacağını yineleyerek konuşmasını sonlandırdı:

"Birleşmiş Milletler ve ABD, 'böl ve yönet' politikasıyla bize karşı planlar yürütüyor. Bizim vakamızda, halk ile devlet arasında tefrika yaratmaya çalışıyorlar. Cephaneliklerindeki silahlardan biri de kız çocuklarının seküler eğitimi."

Her iki bakanla da yaptığımız görüşmelerde, "yabancı STK'lar tarafından finanse edilen özel kolej ve üniversitelerin entelektüel sömürgecilik stratejisini uyguladıkları", bununla -hükümetin kanaatine göre- sömürgecileri devirdikten sonra şimdi de "Batı'nın entelektüel sömürgeciliğin polisi olarak hareket ederek halkın kültürel ve entelektüel açıdan köleleştirilmesinin peşinde olduğu" mesajı açtı.

Bu durum, şeriat aleyhindeki kötü tavırların dışarıdan uygulanması ve Afgan kültürüne zıt değerlerin normalleştirilmesi nedeniyle kolejlerin ve üniversitelerin haremlik-selamlık olarak ayrılmasının ardından fonların geri çekilmesiyle daha da belirgin hale geldi. Kırk yıllık savaşın ardından tüm bunlarla karşı karşıya kaldılar ve eğitim enstitülerini yeniden kurmak için kendi koşullarına göre destek almak üzere uluslararası topluma başvurduklarında tamamen yalnız bırakıldılar.

Bakanlarla yaptığımız görüşmelerde, Batı mediasında şeytanlaştırılan Taliban'a benzemediklerini, -özellikle Afganistan'ın kırsal kesimlerdeki- kültürel normlarına rağmen hala kız çocuklarının dünyevi eğitime bağlı olduklarını ancak kendi şartlarına göre, savaşla harap olmuş bir ülkeyi yeniden inşa etmek için zamana ihtiyaçları olduğunu gördük.

Mesajımı bitirirken şunu da eklemek isterim ki, bu yolculuk kısmen masum Afganlar için bir bilgi toplama ve köprü kurma misyonu, kısmen de insani bir misyondu. Uluslararası toplum dikkatini kız çocuklarının eğitime odaklıyor, ancak aynı tutkuyu, kendilerine dayatılan savaşlar nedeniyle yetim ve dul kalan milyonlarca Afgan'a yardım etme ve onları destekleme konusunda bulmak zor. En çok acı çekenler her zaman masumlardır ve savaş sonrası her zaman unutulurlar. Bu nedenle Human Aid & Advocacy'nin Afganistan'da savaş mağdurlarına odaklanarak yürüttüğü çalışmaları takdir ediyorum. Afganistan'da Human Aid & Advocacy yetimhanesini ziyaret ettik ve odaları eğitim için sınıf, gündüzleri yemek odası ve geceleri yatakhane olarak kullanılan çocuklarla vakit geçirdik.

Müslümanlara nebevi geleneği hatırlatırım:

*"Sehl ibni Sa'd radiyallahu anh'tan rivayet edildiğine göre Rasulullah sallallahu aleyhi vesellem 'Ben ve yetimi himaye eden kimse cennette şöylece beraber bulunacağız.' buyurdu ve işaret parmağıyla orta parmağını, aralarını biraz aralayarak gösterdi."*¹⁵

Ayrıca dul kadınlara yönelik bir Meslek Edindirme Merkezi'ni ve Güney Kore tarafından inşa edilip finanse edilen ancak Taliban'ın Kabil'i ele geçirmesinden altı ay önce fonlarını kesen daha büyük bir kompleksteki bir Meslek Edindirme Merkezi'ni de ziyaret ettik. Human Aid & Advocacy, üç yüz yirmi erkeğin bulunduğu ve önümüzdeki ay binanın hem İslami değerlere hem de Afgan kültürüne uygun bir şekilde ayrıştırılmasının ardından yüz elli kadına açılacak olan bu merkezi yeniden canlandırmak için zorlu bir görev üstlendi.

Daha fazla bilgi için lütfen kurumun açıklamasına bakınız.¹⁶ Ayrıca bu heyetin diğer hedefleriyle ilgili olarak Prosper Afghanistan bildirisine de bakabilirsiniz.¹⁷

Duam, Allah'ın Afganistan'da kız çocuklarının eğitimini İslam Emriği'nin şikayetçi olduğu entelektüel sömürgecilikten kurtarması ve peygamberimizin söylediği gibi tüm kız çocuklarının gelişmesine olanak sağlamasıdır:

*"İlim talep etmek her Müslümana farzdır."*¹⁸

¹ <https://members.parliament.uk/member/1487/contact> (Erişim: 10.08.2023).

² <https://www.gov.uk/government/news/appointment-of-charge-daffaires-ad-interim-afghanistan> (Erişim:10.08.2023).

³ <https://www.gov.uk/government/people/hugo-shorter> (Erişim: 10.08.2023).

⁴ Sky News (2021) Taliban 'değişt'i' - Genelkurmay Başkanı'na göre. 18 Ağustos. Şu adresten erişilebilir: https://www.youtube.com/watch?v=XhJNtFoU_vU 2:47 (Erişim: 10.08.2023).

⁵ Sky News (2021) Afganistan: Savunma Bakanı Ben Wallace 'Taliban değişt'i' sözleri hususunda Birleşik Krallık Silahlı Kuvvetler Komutanı General Sir Nick Carter'a destek verdi <https://news.sky.com/story/afghanistan-defence-secretary-ben-wallace-backs-uk-armed->

[forces-chief-general-sir-nick-carter-over-taliban-has-changed-remarks-12385054](https://www.royalautomobileclub.co.uk/news/in-conversation-with-general-sir-nick-carter-gcb-cbe-dso-former-head-of-the-uk-armed-forces/) (Erişim: 10.08.2023)

⁶ İslami ve fenni eğitimin birlikte verildiği medreseler. Müellif bu medreselerde "seküler" ve "İslami" eğitimin bir arada verildiğini ifade etmektedir. "Seküler" eğitimle kastedilen, İslami eğitimin içerisinde yer almadığı ve dünyanın geri kalanındaki okullarda verilen eğitime benzeyen eğitimidir. Matematik, kimya, fizik, biyoloji, edebiyat gibi konular örnek gösterilebilir. Belki de bu noktada "seküler" ve "İslami" ilimler şeklinde değil, "dünyevi" ve "dini" ilimler şeklinde bir tercüme yapmak daha uygun olacaktır. Zira burada kastedilen, dinin varlığını reddeden bir eğitim değil, dini konuların temel alınmadığı ve teknik bilgilere ağırlık verilen resmi eğitimidir. (Mütercim)

⁷ Sharonova, S. & Trubnikova, N.V. & Erokhova, Natalia & Nazarova, H. (2018). *"Entelektüel sömürgecilik ve ulusal eğitim sistemleri."* s.338.

⁸ aynı eser, s.339.

⁹ Birleşik Krallık Silahlı Kuvvetleri Eski Başkanı General Sir Nick Carter ile Söyleşi. Şu adresten erişilebilir: <https://www.royalautomobileclub.co.uk/news/in-conversation-with-general-sir-nick-carter-gcb-cbe-dso-former-head-of-the-uk-armed-forces/> (Erişim: 10.08.2023)

¹⁰ Bunu bana Kapisa'daki yaşlı bir Afgan söylemişti. Ayrıca gözlerinden yaşlar akarak "(...) gece evime geldiler ve gözümün önünde iki genç oğlumun kafalarından vurdular." dedi. Kapisa'da Fransız ordusu konuşluydu. Ülke ziyaretçilere kapılarını açtıkça savaş suçlarının belgelenmesi önemli. Tüm Afgan yaşlıların anlatacak travmatik hikayeleri vardı. Ben şahsen bunları duyduğumda hala travma yaşıyorum.

¹¹ Allimadi, M. (2021). *Manufacturing Hate: How Africa was Demonized in Western Media (Nefret Üretimi: Afrika Batı Medyasında Nasıl Şeytanlaştırıldı)*. Kendall Hunt Publishing Company, Dubuque, Iowa, ABD.

¹² Bu ziyaretin başarıyla tamamlanması münasebetiyle Human Aid & Advocacy, Pağman'da şu anda 100'den fazla kız çocuğunun eğitim gördüğü bir kız okulunu desteklemeyi taahhüt etti. Human Aid & Advocacy, Afgan halkını topluca cezalandıran yaptırımların sona erdirilmesi

çağrısında bulunmaya devam etmektedir. Açıklamanın tamamına <https://humanaid.org/delegation-of-british-imams> adresinden ulaşılabilir. (Erişim: 10.08.2023)

¹³ Mekke'nin fethinden sonra Arap kabilelerinin Hz. Muhammed'e gönderdikleri ve İslam'a bağlılıklarını bildirdikleri heyetler (Mütercim)

¹⁴ Kırsal bölgelerdeki daha muhafazakâr olan ulemadan söz ettiğini tahmin ediyorum.

¹⁵ Buhârî, Talâk 25, Edeb 24. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 123; Tirmizî, Birr 14

¹⁶ Açıklamanın tamamına <https://humanaid.org/delegation-of-british-imams> adresinden ulaşılabilir. (Erişim: 10.08.2023)

¹⁷ Açıklamanın tamamına <https://twitter.com/prosperafg/status/1687209018702585856> adresinden ulaşılabilir. (Erişim: 10.08.2023)

¹⁸ Sünen-i İbn Mace, Cilt 1, Kitap 1, Hadis no 224